

SKILLINGMARKS FRAMTID?

**Vilken utveckling är önskad och möjlig för att gynna
Skillingmarksbor, turister och besökare**

Rapport från en workshop
genomförd 2 – 4 september 2010
av VUB.94, nätverk av nordiska samhällsplanerare

Förord	4
Nätverket	5
Skillingmark	5
Belägenhet	5
Infrastruktur	5
Befolkning	6
Arbetsmarknad	6
Fastighetsmarknad	7
Fritidshus	7
Kommunens planer	9
Vital bygd i gränsland	9
Hållbar försörjning	9
Attraktivt boende	9
Mångfald av upplevelser	9
Region Värmland – prognoser och strategier	10
Hur mår Värmland	10
Befolkningsutveckling	10
Arbetsmarknad	11
Region Värmlands satsningsområden	12
Seminarium 2010	13
SWOT-analys	14
Styrkor	14
Generellt	14
Bostadsort	14
Second homes	15
Besöksnäring	16
Svagheter	16
Generellt	16
Bostadsort	17
Second homes	17
Besöksnäring	17
Hot	18
Generellt	18
Bostadsort	19
Second homes	20
Besöksnäring	20
Möjligheter	21
Generellt	21
Bostadsort	21
Second homes	22
Besöksnäring	23
Gapanalys	24
0-vision	24
Generellt	24
Bostadsort	24
Second homes	24
Besöksnäring	24
Önskad utveckling	25
Generellt	25
Bostadsort	25

Second homes.....	26
Besöksnäring	26
Rekommenderade åtgärder för önskad utveckling	27
Generellt	27
Bostadsort.....	28
Second homes.....	28
Besöksnäring	29
Bilaga 1. Program Seminarium	30
Bilaga 2. Program Workshop	32

Förord

Denna rapport är resultat av en workshop som genomfördes 2 – 4 september 2010 av VUB.94, nätverk av nordiska samhällsplanerare.

Vi vill tacka följande personer för att de delade med sig av sina kunskaper och synpunkter:

Hanna Gärdeklint och Stefan Johannesen, Eda kommun

Ann Otto, Region Värmland

Sune Berger, CERUT, Centrum för regional utveckling, Karlstad universitet

Kurt Emtman, Skillingmarks byalag

Mats Olsson, Skillingmarks hembygdsförening

Per-Inge Fridlund, Rackstadmuséet

Vi vill tacka Eda kommun som bjöd oss på föreläsningsslokaler och förplägnad och Skillingmarks hembygdsförening som lånade oss hembygdsgården som arbetslokal.

Tack till släkten Björnsson-Ekstrand som gav oss husrum.

Vi njöt gott av Skillingmarks infrastruktur; (kulinarisk) förplägnad från Spinnhjulet, kommunikationer från Skillingmarksbuss. Tack för utmärkt service!

Vi hoppas att denna rapport kan bli till nytta och inspiration för Skillingmark och för Eda kommun.

VUB.94

Nätverk av nordiska samhällsplanerare

Nätverket

VUB-94, nätverk av nordiska samhällsplanerare startade som en vidareutbildning för samhällsplanerare på Nordplan 1994, med tonvikt på de perifera regionernas utvecklingsmöjligheter i framtidens Europa. Detta var året för EU-omröstningarna. För att tränga in i periferins utmaningar bedrev vi fältstudier på Nordkalotten. Nätverket träffas årligen på seminarier i de nordiska länderna.

VUB.94 är en grupp som baseras på nordiskt samarbete. Vi är en samling nordiska samhällsplanerare som tillsammans har en bred akademisk bakgrund och lång yrkeserfarenhet. Tillsammans utgör vi en omfattande kompetens.

Skillingmark

Belägenhet

Skillingmark kallar sig *Landet mellan Sverige och Norge*. Skillingmark är en socken i Eda kommun, Värmlands län, som har Charlottenberg som centralort. Socken ligger 10 mil från Oslo – 12 mil från Karlstad – 40 mil från Stockholm: periferi i nationalstatens perspektiv, med alla periferins problem, centralt i grannlandets ögon, med alla de möjligheter som därmed öppnas.

Skillingmark ligger på pendlingsavstånd till Oslo, är attraktivt och har stora boendekvaliteter för människor i olika livsfas. Socken är en fantastisk blandning av kulturlandskap och vildmark. Detta ger stora möjligheter till många olika former av fritidsliv och friluftsliv, såväl för boende (fast/second homes) som besökande.

Infrastruktur

Hela Skillingmark ligger inom en radie på 10 km till centralorten Skillingsfors. I Skillingsfors finns en konsumbutik som säljer bensin och som är ombud för posten, apoteket, systembolaget och tips. Där finns också Spinnhjulet, öppet två dagar i veckan, med butik (garn, trikå, sportkläder, lokalt hantverk ...), gym, café, internet, solarium, B&B, redovisningsbyrå, alltjänst. I bruksgården intill håller föreningslivet ett väffelcaféet öppet hela sommaren med frivilliga krafter.

När kommunen hotade att lägga ner skolan bildades en ekonomisk förening som nu driver den som friskola, men den balanserar på gränsen till att ha för lite barn för att vara berättigad till kommunala bidrag. Bönnäsets camping vid Askejön har 110 husvagnsplatser, i huvudsak helårsuthyrda, och 10 stugor. På Näsbacka gårdsbutik säljs egna honungsprodukter, eget bröd bakat i vedeldad stenugn och livsmedel från Västvärmländska matproducenter i samverkan (ägg, ekologiska ostar, kryddsalt ...).

Hembygdsgården "Där framme" med anor från 1600-talet betraktas som en av de spöktätaste platserna i Sverige.

Föreningslivet i Skillingmark är mycket aktivt med bl a byalag, hembygdsförening, skytteförening, friskoleförening.

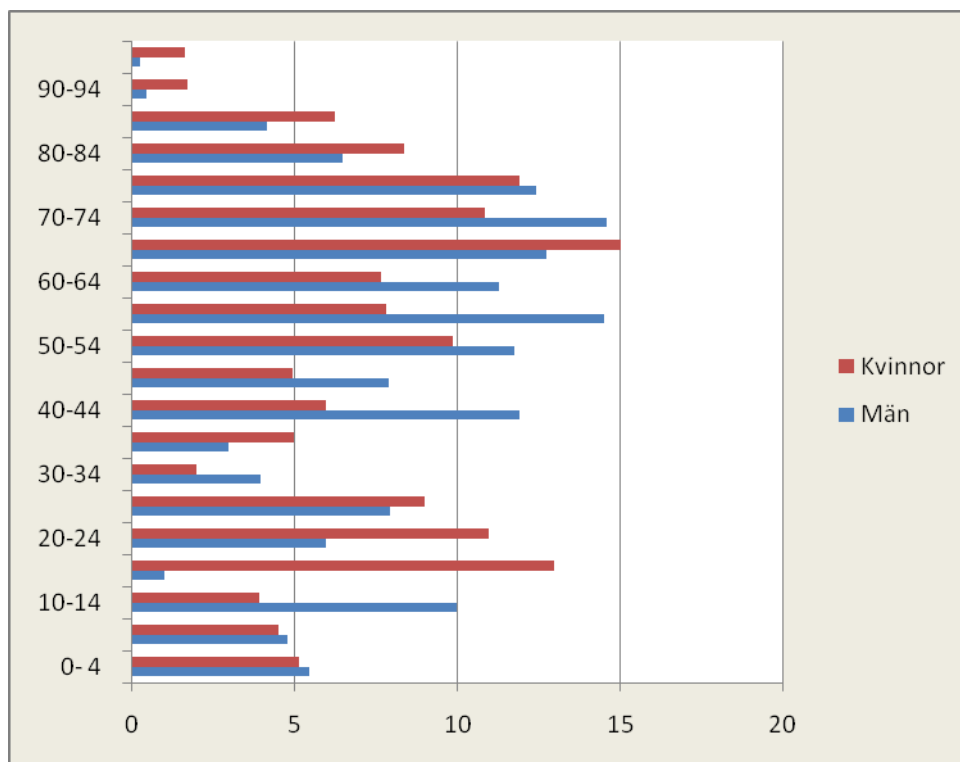
Vägnätet är gott utbyggt och man har en egen "genväg" till Norge, Sockervägen. Men vägstandarden till och inom Skillingmark är mycket dålig. Mobiltelefon-täckningen är osäker i delar av socknen. Bredband är inte fullt utbyggt. Ett åskväder kan slå ut kommunikationsmöjligheten i dagar.

Närmaste större orter är Koppom (18 km), med bank, ATG-ombud (spel, biljetter osv) och lite större butiksutbud och Charlottenberg (28 km) med kommunadministration, järnvägsstation

och köpcenter. Till Arvika, med stadskärna, regionala kulturinstitutioner och uteliv är det 48 km.

Befolkning

Skillingmark har 333 invånare, varav 18% är norska medborgare. Hela Eda kommun har 8.572 invånare. Skillingmarks befolkningspyramid är snarare en romb, få barn och unga och en midja i övre medelålder. Detta förhållande antas bestå i kommunens befolkningprognoser.

BEFOLKNINGSPROGNOS SKILLINGMARK 2020

I kommunens prognoser fram till 2020 minskar befolkningen i Skillingmark med 0,8 – 1,3% årligen. Kommunen räknar med att Skillingmark är den kommun del där befolkningsminskningen blir störst.

Arbetsmarknad

Det antas vara cirka 20 arbetsplatser inom Skillingmark. Antalet kvarvarande heltids lantbrukare kan räknas på ena handens fingrar.

Kommunen har inte tillgång till tillförlitlig nationell statistik på befolkningens arbetsförhållanden som grund för prognoser och planering. Siffrorna förvillas av att en förhållandevis stor andel av befolkningen får sin inkomst från Norge, en inkomst som därför försvinner ur statistiken. Skrämmande rubriker om högt antal fattiga barn t ex är därför helt missvisande.

Fastighetsmarknad

Eda kommun har inte kunnat presentera några siffror på fastighetspriser, omsättningar av fastigheter eller dylikt för Skillingmark. Hela kommunen har en utveckling på fastighetsmarknaden jämförbar med grannkommunerna. I Eda kommun omsattes år 2009 79 fastigheter med ett medelpris på 825.000 SEK, en ökning med 130% på 10 år.

Kommunen äger planlagda bostadstomter i närheten av Skillingsfors, men de marknadsförs inte aktivt.

Fritidshus

En relativt stor andel av fastigheterna har med åren blivit fritidshus. I några fall är det familj eller släkt som behåller fastigheten, men nu som fritidshus, i andra fall är det människor som köper sig in av andra skäl än att familjen har rötter här.

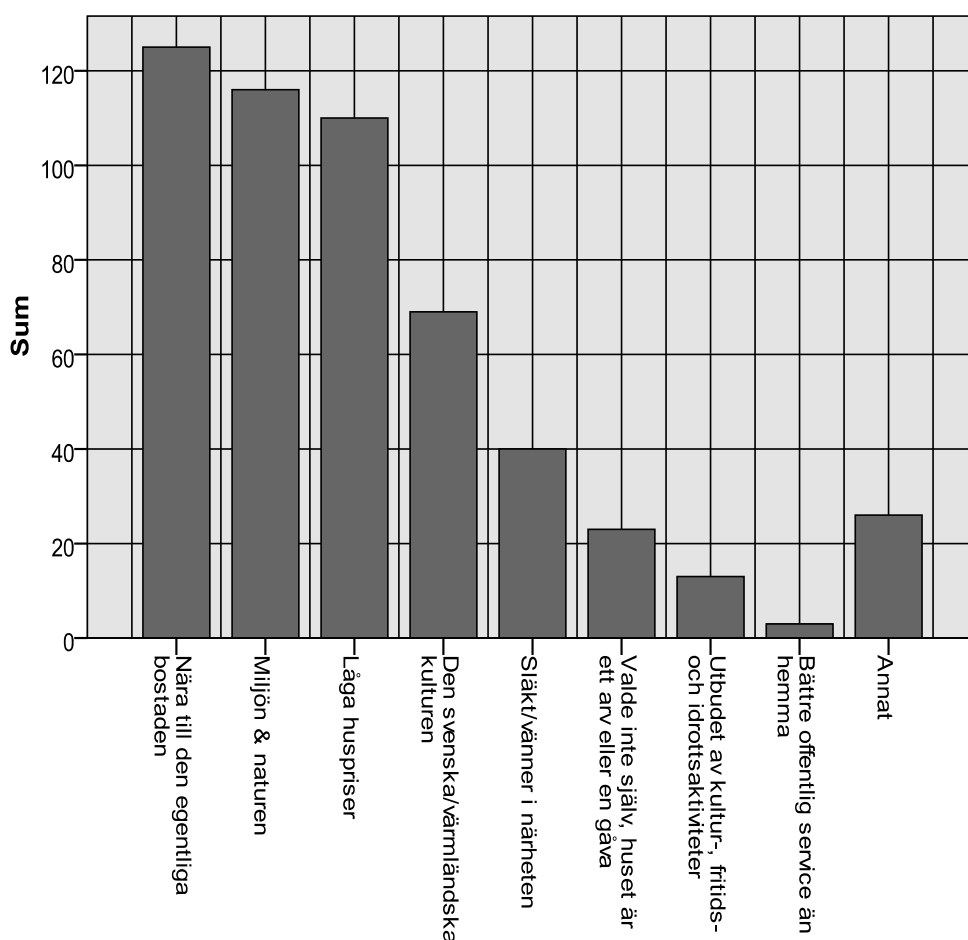
Kommunen har 2009 låtit göra en undersökning bland dem som äger fastigheter i kommunen men är folkbokförda någon annan stans. Dessa siffror gäller alltså kommunen som helhet, men kan antas till största delen överensstämma med förhållandena i Skillingmark.

Ca. 40 % av de tillfrågade uppger att de besöker sitt fritidshus mer än två gånger i månaden. Ca 25 % av dem uppger att de är där någon gång i månaden, och knappt 20 % anger att de är där någon gång i veckan. Det är alltså vanligt att vara i sitt fritidshus flera gånger i månaden. Vi menar därför att vi kan använda termen *second homes* när vi omtalar fritidshusen i Skillingmark. Fritidshusen används hela året, men betydligt mera på sommaren än på vintern.

De flesta vuxna i fritidshusen är mellan 51 – 70 år, relativt få är under 40 år.

Starka skäl till att välja fritidshus i Eda är att det är nära och att huspriserna är låga. Om man bortser från det så är det miljön och naturen man söker, och man uppskattar den svenska/värmländska kulturen.

VARFÖR VALDE MAN ATT SKAFFA FRITIDSHUS I EDA?

Frågan kunde kompletteras med egna kommentarer. De vanligaste kretsar kring ”vacker miljö & natur”, ”trevliga människor” samt ”jakt”.

En hög andel av fritidshusägarna är bosatta i Norge. De bor i i huvudsak i Oslo med kranskommuner eller i östra Akershus (mellan Oslo och Skillingmark). Många beskriver sig som stadsmänniskor som vill komma ut i naturen och lugnet. De uppger uppger att de säkert (46%) eller kanske (50%) hade köpt fritidshus i Skillingmark oberoende av skillnaden i fastighetspriser mellan Sverige och Norge.

I kommentarfälten har många lämnat synpunkter, i huvudsak positiva. Man försöker stödja ”sin” bygd genom att handla lokalt, och man kommer med tips och åsikter om vad man anser kan göra kommunen bättre. Kommunadministrationen rosas för sin snabbhet och goda service. Man tycker att invånarna i kommunen är vänliga, hjälpsamma och lätta att komma i kontakt med. Naturen upplevs som vacker och idyllisk. Bland negativa kommentarer är bättre vägar, bättre kollektivtrafik och bättre utbyggt bredband viktiga faktorer. I det sammanhanget omnämns mer eller mindre uteslutande Skillingmark, vägsträckan Skillingsfors-Koppom och ”Sockervägen” (”genvägen” över till Norge). Man anser det bekymmersamt att vistas i Eda om man är äldre och/eller inte har tillgång till bil.

Syftet med undersökningen var att ta reda på vad som skulle göra att man valde sitt *second home* som egentlig bostad. Slutsatsen som kom fram var att man kan tänka sig att bo i Eda, under förutsättning att det vore enklare och snabbare att ta sig till sitt arbete (i Norge och Oslo), att man enklare kan arbeta hemifrån, och att det går fler tåg morgon och kväll.

Kommunens planer

Eda kommun var, när seminariet genomfördes, mitt i arbetet med ny översiktsplan för hela Eda kommun. Man arbetar utifrån fyra rubriceringar av vad man vill med kommunen i ett tjugooårs perspektiv och vill genom översiktsplanarbetet ge dem ett innehåll. Så här långt hade man kommit då seminariet genomfördes.

Vital bygd i gränsland

- **Utbildning/pendling**
Utbildningsnivån måste ökas i kommunen. Bo i Eda och arbeta på annan kräver bättre vägar och kommunikationer.
- **Kommunikationer**
t.ex. busslinjer, mötesplatser, ta vara på vägar som följer landskapet, mer bidrag till enskilda vägar och skogsbilvägar, viktigt att komma ut ur/in i Eda,
- **Naturturism**
Aktiviteter året runt, Övernattningsplatser, Naturresevat, Djur och växtliv, Besöksmål, bevara, komplettera och utveckla byggnader och miljöer för olika användningar från olika tidsepoker med fokus på autenticitet
- **Kulturmiljö**
Sundshagsfors, indikator rivningsförbud kräver detaljplan eller områdesbestämmelser, små områden har få saker som kan bli magneter, Koppom har t.ex bruket, böljande landskap och vindlande älven, problem med privatägda industrimiljöer, utveckla centrumskärna, områdesbestämmelser, kulturmiljö en underutnyttjad resurs.

Hållbar försörjning

- Bättre vägar
- Bättre kollektivtrafik och fler som utnyttjar den som redan finns
- Marknadsföring av upplevelser, besöksmål mm samordnas
- Bra samhällsservice; skolor, vård, butiker mm
- Bättre utbildningsnivå för att bredda kompetensen hos befolkningen
- Fler som förädlar produkter och marknadsför dem utanför kommunen

Attraktivt boende

- Strandnära boende
- Attraktiva kulturmiljöer skyddas mot förvanskning
- Närhet till skola, butik, vård mm
- Aktiviteter året runt, bra föreningsliv
- Säker och trygg miljö
- Bra sociala nätverk och mötesplatser

Mångfald av upplevelser

- Natur, jakt och fiske
- Gränshandel
- Vandring och motionsleder
- Edas natur och kulturpärlor marknadsförs
- Jordbruksturism stor möjlighet
- Vita älgar, lyxigt vildmarksliv
- Lokalproducerad mat, matförädling

Region Värmland – prognoser och strategier

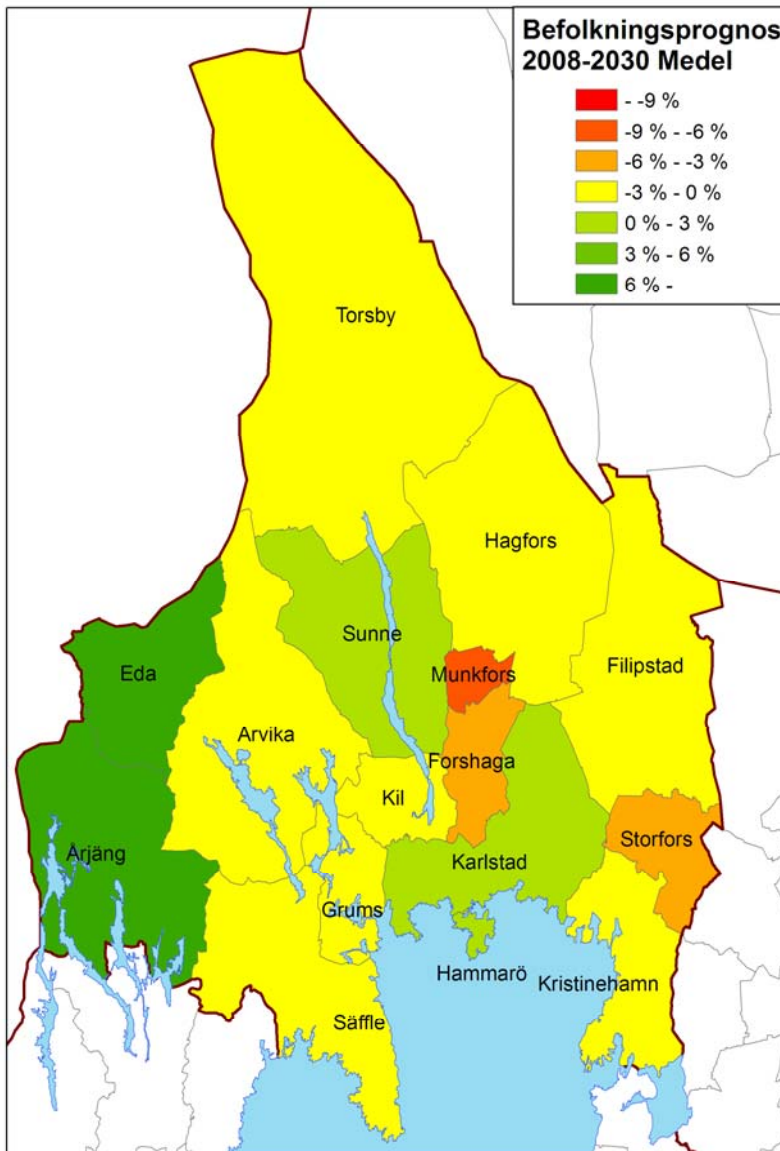
Region Värmland är ett regionalt samverkansorgan som länets 16 kommuner och landstinget tillsammans har bildat. Uppdraget är att skapa förutsättningar för en regional utveckling som leder till tillväxt i Värmland; en tillväxt som är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar.

Hur mår Värmland

Värmland har idag en låg BRP-tillväxt (brutto regionprodukt) och därmed en låg sysselsättningsstillväxt. Det medför svagt entreprenörskap, låg utbildningsnivå och en svag utväxling av patent.

Befolkningsutveckling

Region Värmland arbetar med tre alternativ för länets befolkningsutveckling fram till 2030: låg: - 4,4%, medel: +0,7% och hög: +2,7%. I perioden 1998 till 2008 har två Värmlandskommuner ökat sin befolkning: Karlstad som är regionalt centrum och Årjäng, gränskommunen söder om Eda. I befolkningsprognosens medel-alternativ (dvs så gott som oförändrad befolkning totalt i Värmland) räknar Region Värmland med att Eda och Årjäng får den största befolkningsökningen på 3 – 6%.

Man räknar dock med att de flesta åldersgrupperna under 45 år minskar och att 25% av befolkningen är över 65 år, dvs att försörjningskvoten ökar (den arbetande befolkningen får ett större försörjningsansvar).

Arbetsmarknad

Region Värmland räknar i sitt medel-alternativ med att andelen av befolkningen som är i arbetsför ålder minskar med 4% samtidigt som antalet arbetsplatser beräknas öka med 3%. Det vill säga att det ligger an till arbetskraftsbrist i Värmland.

Region Värmland har utpekat 11 värmländska tillgångar med utvecklingspotential. (Vi kan konstatera att fyra av dem, här kursiverade, berör Skillingmark.)

- The Paper Province
- The Packaging Arena
- Compare IT
- Stål - och verkstadsindustrin
- Energiteknikföretag
- Livsmedelsindustrin
- *Entreprenörskapet*
- Utbildning och forskningsresurser
- *Kulturen, besöksnäringarna och de kreativa näringarna*
- *Varumärket Värmland*
- *Livsmiljö*

Beträffande Eda kommun konstaterar Region Värmland

- Stark pappersindustri
- Stor verkstadsindustri
- Växande handel och besöksnäring
- Starkt entreprenörskap
- Hög diversifiering av näringslivet
- Område för norska investeringar
- Del av Oslos lokala arbetsmarknadsregion
- Närhet till flygplatser med internationella destinationer

Region Värmland ser för sig följande utveckling av branscher i Värmland:

- Stark utveckling mot ett näringsliv med ett högt tjänsteinnehåll
- Tjänsteinnovationer blir allt viktigare för näringslivets utveckling
- Globaliseringen är gynnsam för regionens specialisering
- Befintliga tillväxtbranscher förväntas stå för 67 % av de totala sysselsättningseffekterna

Och drar därav följande slutsatser:

- Arbetskraftsbrist och flaskhalsar uppkommer på arbetsmarknaden
- Främja FoU, kompetensutveckling och produktinnovationer bör främjas
- Stor konkurrens inom länet om arbetskraft uppkommer
- Öka den geografiska rörligheten hos den arbetsföra befolkningen
- Stärk kopplingarna mellan regionalt och lokalt tillväxtarbete
- Stärk Värmlands attraktivitet för unga högutbildade och invandrare
- Utveckla den urbana miljön i Karlstadregionen

Men det är också viktigt att ha i åtanke att över 10% av Eda-borna har sin inkomst från arbete i Norge.

Region Värmlands satsningsområden

Region värmland har formulerat fem strategiska satsningsområden för sitt arbete med att främja Värmlands utveckling och tillväxt:

Ledarskap

Öppet och tillsammans – med fokus på handling

Innovativa miljöer

Fånga möjligheter – och skapa det nya

Kompetensförsörjning

Nyfiket lärande – för en gemensam framtid

Tillgänglighet

Lätt att röra sig – med miljön i tankarna

Livskvalitet

Livet är nu – och i morgon

Region Värmland arbetar också för att stärka tillväxtkorridoren Oslo – Karlstad – Stockholm.

Seminarium 2010

På sin årliga samling 2010 önskade VUB-94 att studera och kommentera utvecklingen i Skillingmark i ett framtidsperspektiv:

- Vilken utveckling är önskad och möjlig för att gynna Skillingmarksbor, turister och besökare.

Idag etableras fritidshusområden när markägare och exploatörer tar initiativ, fastighetspriserna för hus i attraktiva lägen är relativt höga; dvs möjligheterna för utveckling ligger där. Men hur ska den se ut? Om inte invånare, kommun och regionala myndigheter formulerar och genomför sina planer, så kommer utvecklingen att styras av andra med visioner och resurser.

Med denna workshop har vi önskat att ta i bruk vår samlade kompetens på en gemensam uppgift. Vi ville ge de enskilda medlemmarna i nätverket en möjlighet att bredda sitt tänkande genom att dra nytta av varandras kompetens.

Men samtidigt önskade vi att vårt arbete skulle ge ett konkret resultat; att vi skulle kunna formulera kloka och användbara idéer för en god utveckling för Skillingmark. Vår målsättning var att göra spänstigare analyser av utmaningar och möjligheter i Skillingmark, än andra aktörer kan göra var för sig.

Arbetet tog sin utgångspunkt i tre perspektiv

- Helårsboende
- Fritidshusboende, eller second homes, dvs fritidshus som fungerar som ett andra hem för sina innehavare, där man tillbringar en stor del av sin fritid, både under sommarsemester och helger.
- Besöksnäring

Det är perspektiv som kan antas vara hörnstenar i en utveckling av Skillingmark, och de ger sig uttryck i landskapet och den fysiska planeringen.

Seminarier tog för sig att, med utgångspunkt i dessa tre perspektiv, se på Skillingmarks möjligheter i ett 25-årsperspektiv, och konkretisera vilka åtgärder som är viktigast för att en önskad utveckling ska komma till stånd och vilka aktörer som har kraft att genomföra dessa åtgärder.

Seminarier löpte över två dagar (se program, bilaga 1): en dag med kunskapsinhämtning och en dag med workshop. Vi använde verktygen SWOT-analys och GAP-analys, och de beskrivs vidare i det följande. Seminariet genomfördes i huvudsak i Skillingmark för att ge deltagarna inte bara teoretiska kunskaper om Skillingmark utan också konkreta erfarenheter av vad Skillingmark kan erbjuda.

SWOT-analys

SWOT står för Strength – Weakness – Opportunities – Threats. Vi använder här de översatta begreppen Styrkor – Svagheter – Hot – Möjligheter. Det är en uppsättning analyser som ofta används vid strategisk planering i företag eller organisationer. Analysen visar egna styrkor och svagheter samt möjligheter och hot i omgivningarna eller i framtiden. Vi har undersökt Skillingmarks styrkor och svagheter som bostadsort, som plats för fritidshus, second homes, och som mål för besöksnäring. Vi har också övervägt vilka hot och möjligheter som vi kan se i omgivningarna eller i framtiden för att människor ska önska att välja Skillingmark som bostadsort, som plats för ett second home eller som mål för besöksnäring.

Styrkor

Generellt

Natur

I Skillingmark är det mycket naturkvalitet per ytenhet. Landskapet ger en kompakt naturupplevelse med stor variation på en liten yta. Vi har valt att kalla det ett "intimt" landskap. Sjösystemet är en stor tillgång för Skillingmark.

Livsmiljö

I Skillingmark är det nära till naturen. Här finns många möjligheter till friluftsliv, såsom jakt, fiske, paddling, svampplockning.

Attraktivt för norrmän att etablera sig

Med nuvarande växelkurs är det billigt att etablera sig i Skillingmark med norska pengar,

Bas infrastruktur

I Skillingsfors finns:

Butik med apoteks- post- och systembolagstjänster, bensin, tips-ombud.

Spinnhjulet med sybehör och underkläder, gym, antikloppis, café, pubkvällar.

Nära större tätorter

Det är förhållandevis nära till Koppom (18 km) med bank, färghandel, trävaror, större matbutik, ATG-ombud, Charlottenberg (28 km) med shoppingcenter, Arvika (48 km) med genuin stadskärna.

Kommunikationer

Från Skillingsfors är det 10 mil till Gardermoen och internationella flygförbindelser.

Kulturlandskap

Skillingmark har ett vackert kulturlandskap med vackra hus.

Bostadsort

Arbetsmarknad

Skillingmark har tillgång till en stor arbetsmarknadsregion. Koppom, Charlottenberg, Arvika, Kongsvinger ligger inom dagpendlingsavstånd, Oslo inom dag-/veckopendlingsavstånd.

Livsmiljö

I Skillingmark är det tryggt att leva och gott om plats. Brottsligheten är låg. Det är en bra uppväxtmiljö.

Det finns utrymme för att uttrycka individuella frihetsbehov.

Skola

Skillingmarks friskola innehåller 0 – 6 klass.

Entreprenörskap

Skillingmarksborna har en stark entreprenörskultur. Det är kort väg från idé till handling.

Levande och välkomnande social miljö

Föreningslivet i Skillingmark är mycket aktivt; byalag, skytteförening, hembygdsförening, friskoleförening ...

Våffelcaféet i Bruksgården i Skillingsfors hålles öppet dagligen hela sommaren i ideell föreningsregi, och det ger lokala föreningar ett betydande ekonomiskt tillskott.

Det arrangeras t ex sill-sexa, dansbandskväll i Folkparken och allsångskväll i Hembygdsgården.

Nya invånare är önskade av lokalbefolkningen, och önskas välkomna i sociala sammanhang som föreningar, jaktlag, friskola.

Social kontroll

Skillingmark är en liten bygd. Man känner varandra och ställer upp för varandra.

Second homes

Goda lägen för etablering

Det finns många goda lägen för fritidshus(-tomter).

Rymd och stillhet

I Skillingmark kan man hitta stora tomter med långt till grannen. Det är möjligt att uppleva stillhet. I Skillingmark kan man utöva en livsstil i kontrast till det urbana livet.

Fritidsaktiviteter / friluftsliv

Skillingmark erbjuder goda möjligheter till aktiviteter som man inte finner i tätorten.

Exempel på sådant är: paddling, fiske, skogsturer, längre vandringar, jakt, cykling (också terrängcykling).

Nära

Skillingmark ligger nära befolkningskoncentrationer. Läget, mitt i sydkandinavien, är attraktivt för Oslo-, Karlstad- och Göteborgsregionerna. Men också mindre men närmare orter kan betrakta Skillingmark som attraktivt; t ex Arvika, Charlottenberg, Kongsvinger.

Rötter

För den som har sina rötter i Skillingmark, eller själv är uppvuxen där, kan ett fritidshus i socknen vara en fin möjlighet att upprätthålla nätverk eller slå vakt om och vidareföra familjens historia.

Trevliga bofasta

Skillingmarksborna är trivsamma och positiva.

Besöksnäring

Attraktivt, intimt landskap

Skillingmarksnaturen och kulturlandskapet är vackert, småskaligt och lättillgängligt. Här finns vildmark med älgar och andra ”exotiska” djur. Vägarna i Skillingmark är små och trevliga.

Det finns goda möjligheter till friluftsliv som vandring, jakt och fiske, paddling.

Kulturhistoria

I Skillingmark finns unika platser och kulturattraktioner som spöken, en spännande historia från andra världskriget, byggnadskultur.

Attraktivt läge

Skillingmark ligger mitt i sydsandinavien och nära Oslo/Østlandet.

Barnvänligt

Tillgängligheten och landskapets intimitet gör att Skillingmark är väl lämpat för barn-/familjeupplevelser. Aktiviteter som fiske, paddling, vandring kan tillrättaläggas för att passa hela familjen.

Rent och tyst

I Skillingmark kan man uppleva lugn och tystnad, det är rent och luften är klar, upplevelser som är bristvaror i den urbana människans liv idag.

Glada värmlänningar

Invånarna i Skillingmark är glada och engagerade och positiva till turister.

”Lagom” klimat

Klimatet har inga extrema inslag och passar för friluftaktiviteter.

Svagheter

Generellt

Dålig infrastruktur

Skillingmark har dåliga kommunikationer: mycket dåliga vägar med tanke på transporter, dålig bredbandstäckning, osäker mobiltäckning, dålig kollektivtrafik.

Skillingfors utgör en svag centrum-struktur med begränsat varuutbud i Konsum och Spinnhjulet.

Eda-Invånare?

Invånarna är skeptiska till ”kommunen” och ”politikerna” och misstror deras ambitioner avseende landsbygdsutveckling. Man drömmer sig tillbaka till den gamla kommunstrukturen före storkommunen.

Bostadsort

Befolkningsstruktur

Det är få fastboende och åldersfördelningen är skev med hög medelålder. Utbildningsnivån är låg.

Arbetsmarknad

Det finns få arbetstillfällen i lokalsamhället. Sysselsättningsgraden är speciellt låg vintertid.

Social kontroll

Skillingmark är ett litet lokalsamhälle. Alla vet allt om alla.

Avstånd

Den lilla bygden i skogen med usla vägar och dålig bredbandskontakt kan ge en känsla av isolering.

Det är större eller mindre avstånd till det mesta. Barn och ungdom måste köras till aktiviteter.

Det är långt till kulturutbud.

Second homes

Kort sommar, död vinter

Sommarsäsongen är kort i Skillingmark, jämfört med andra platser välbärgade fritidshusköpare har att välja mellan. På vintern är det tomt och dött, och snötillgången är osäker.

Litet utbud av aktiviteter

Det är få välutvecklade fritidsaktiviteter i Skillingmark.

Attraktiva hus dyra

Priserna för fritidshus med vattenkontakt börjar skjuta i höjden.

Konkurrerande platser

Det finns många platser som har kvaliteter som liknar Skillingmarks.

Inga skatteintäkter

Varje gång ett bostadshus omvandlas till fritidshus minskar kommunens skatteintäkter.

Besöksnäring

Dåligt tillrättalagt

Skillingmark saknar en naturlig ”ingång” i form av en informationscentral där en besökare kan möta bygden.

De lokala resurserna är dåligt tillvaratagna. Möjliga upplevelser och aktiviteter är dåligt utvecklade (cykelleder, kanotleder, badplatser, historiska minnesmärken, kulturhistoriska platser ...). Det saknas en effektiv och koordinerad marknadsföring.

Kort sagt *No storytelling*; ingen berättar hur varumärket **Skillingmark** ska uppfattas i ord, bilder, symboler och känslor, och det finns ingen koordinering av hur detta ska uppnås.

Brist på övernattningsmöjligheter

Det finns för få övernattningsmöjligheter för tillfälliga besökare, och det saknas inkvartering med hög kvalitet. Campingplatsen är belagd med helårsuthyrning, så det är svårt för tillfälliga besökare att få plats.

Dålig tillgänglighet

Det är inte lätt att hitta till Skillingmark. Det är långt till Skillingmark från Sveriges storstäder, i km eller i tid.

Vägarna i Skillingmark är visserligen små och trevliga, men av alldeles för dålig kvalitet för snabb tillgänglighet.

De dåliga telekommunikationerna är ett problem för turister, som har behov av säker kommunikation med hemmet/omvärlden.

Det är svårt att ta sig till Skillingmark med allmänna kommunikationer.

”Vanlig” natur

Naturen är inte speciellt unik, utan påminner om stora delar av Sverige.

För primitivt

Vissa turister vill ha upplevelser av lyx, och här har Skillingmark inte mycket att erbjuda.

Säsongsberoende

Sommaren är kort i Skillingmark, vädret är opålitligt, och tillbudet för turister vintertid är litet/obefintligt.

Dåliga språkkunskaper?

Kan en turist bli bemött på tyska eller holländska?

Hot

Generellt

Kommunikationer

Om inte de dåliga kommunikationerna åtgärdas (vägar, bredband, mobiltelefoni) kan Skillingmarks attraktionskraft minska, både som bostadsort och som fritidsparadis.

En perifer trakt som Skillingmark är känslig för höjningar av bensinpriset.

Service

Ett minskande befolkningsunderlag är ett hot mot servicenäringen och butiken. Försvinner butik eller annan service så minskar Skillingmarks attraktionskraft.

Naturen

När heltidsbönderna försvinner riskerar man att landskapet växer igen. Då minskar kvaliteten i det kulturlandskap som idag är en tillgång för Skillingmark.

Klimatförändringar med våta somrar och kalla vintrar kan få en betydelse.

Växelkurs

Skillingmark njuter idag gott av att vara billigt med norska pengar. En ändring i växelkursen kan få stora konsekvenser.

Svag genomföringskraft

Entreprenörsandan står stark i Skillingmark, men förmågan att genomföra är inte lika högt utvecklad

Svag kommunal planering

Som andra kommuner som befinner sig i periferin i nationalstatens ögon har Eda kommun begränsade resurser till fysisk planering. Det gör att man blir beroende av andra aktörers initiativ. Utvecklingen kan på så sätt bli präglad mer av tillfälligheter än av genomtänkt strategi (jfr Vilda Västerens frontier-utveckling)

Bostadsort

Arbetsmarknad

Arbetsmarknaden i Skillingmark är liten, säsongsberoende och beroende av turism. Ändringar i besöksmönster, kursförhållandet till den norska kronan och liknande faktorer kan få stora negativa konsekvenser.

Fastighetsmarknad

Tendensen är att hus som blir till salu köps av norrmän och blir fritidshus. I norskt perspektiv är hus i Skillingmark relativt sett billiga, och därmed trissas huspriserna upp. Om ett hus i Skillingmark blir dyrt i svenska förhållanden kan det gå ut över Skillingmarks attraktionskraft som bostadsort (jfr Västkusten, Stockholms skärgård och andra "sommeparadis" för välbärgade).

Om, å andra sidan, Skillingmark inte är attraktivt för fritidshusköpare, kan gamla hus bli osålda och förfalla, och med förfallna hus minskar Skillingmarks attraktivitet också som bostadsort.

Skolnedläggelse

Befolkningsprognosen pekar mot att elevunderlaget för skolan är synnerligen svagt. Det är stor risk för att skolan måste läggas ned.

Om man ändå klarar att upprätthålla skolan är det risk för att kvaliteten blir dålig. I en så liten skola är det svårt att behålla behöriga lärare, små möjligheter till att bredda utbudet till eleverna, eleverna får få kamrater. I ett längre perspektiv kan det få till konsekvens att studiemotivationen hos eleverna blir låg och därmed att den låga utbildningsnivån bibehålls eller till och med förstärks.

Dåligt underlag för organiserade fritidsaktiviteter

En stagnerande eller vikande befolkningsutveckling med få barn och ungdomar innebär också dåligt underlag för organiserade fritidsaktiviteter, idrotts- och föreningsliv, speciellt för ungdom

Eldsjälar slits ut

Med minskande befolkning och ökande medelålder är det risk för att eldsjälar bränner ut sig och slits ut.

Från god bomiljö till fritidsparadis

En stor andel av de befintliga hus som säljs omvandlas från helårsbostäder till fritidshus. Om allt för stor andel av husen bara är bebodda sommartid och i helger, så försämrar det upplevelsen av bo-miljön, och det är risk för att man kommer till en brytpunkt där Skillingmark förlorar sin charm som levande bygd och det blir oattraktivt att bo som ”sevärdhet” i ett fritidsparadis. Då är det risk för en kraftig befolkningsminskning.

Second homes

Ingen vill bo kvar

Om för många hus omvandlas till fritidshus, utarmas också bo-miljön i fritidshusen; inga grannar, mörkt och tomt på vintern. Det är fara för en ond spiral där fler och fler fastboende försvinner och attraktiviteten också som fritidshemort därmed minskar.

”Utvecklingen” utarmar

För kraftiga ingrepp eller för stora förändringar i den natur och det kulturlandskap som är Skillingmarks fördel, kan få stora negativa konsekvenser för Skillingmarks attraktivitet som andra hemort. Skillingmarks-landskapet är intimt, och därför sårbart. Också små ”fel”-exploateringar kan få stora negativa konsekvenser. Små resurser för planering, dålig koordinering av planeringen och för grov planering är hotfullt.

För många norrmän

Om norrmännen blir för många och för dominerande kan det få ogynnsamma konsekvenser (jfr Bohuslän); priserna går upp, den lokala sociala kulturen förändras.

Obalans i servicebehov

Sommartid ökar efterfrågan på sophämtning, vatten och avlopp, service/butiker, vård/omsorg/läkare. Eller sagt med andra ord: vintertid är efterfrågan på service avsevärt lägre. Det är en utmaning att variera servicenivån mellan årstiderna, och att upprätthålla servicen året om.

Om butiken läggs ned minskar Skillingmarks attraktivitet.

Strandskydd

Strandskyddet försvårar/hindrar planering av attraktiva fritidshusområden.

Besöksnäring

Massturism

Det intima Skillingmarkslandskapet kan inte bära en alltför hög grad av utvecklad turism. Man kan mista de nära upplevelserna av natur och kulturlandskap, som är Skillingmarks stora tillgång.

Det kan också uppstå konflikt mellan allt för mycket turism och lokala näringsintressen i jord- och skogsbruk.

Kalavverkningar

En del av Skillingmarks attraktionskraft ligger i den lättillgängliga skogen. Om virkespriserna stiger ytterligare, kommer vi att få se fler kalavverkningar och attraktiv skog som därmed försvinner. Vanvård av skog kan också komma att bli ett problem.

Upplevelser privatiseras

Dominerande kapitalintressen som lägger beslag på attraktiva natur- och kulturtillgångar är ett hot mot allmänhetens tillgång på upplevelser. Det kan handla om stugbyar, upplevelse”industri” som kräver inträdesbiljett osv. Stränderna är speciellt hotade. Det är viktigt med en offensiv fysisk planläggning och en småskalighet när LIS-områden pekas ut.

Utarmning av service

Om butik och våffelcafé läggs ner minskar förutsättningarna för turism. Avfolkning och ett dött lokalsamhälle om vintern kan innebära en dålig spiral som också går ut över besöksnäringen.

”Modernisering”

Ju dyrare fritidshusen blir desto kapitalstarkare köpare. Då kommer snart snabba motorbåtar, stark trädgårdsbelysning, mer sopor och andra företeelser som kan omvandla dagens rena, tysta Skillingmark till något annat, mindre attraktivt.

Okontrollerad verksamhet

En upplevelse”industri” (kanotleder, fiskesafaris ...) som man mister kontrollen över kan upplevas som ett hot mot invånarna i Skillingmark, den kan lägga beslag på naturresurser som tidigare disponerats gemensamt.

Konkurrerande destinationer

Skillingmark konkurrerar om turisterna med andra platser med stark attraktionskraft; storstäder, hav, värme ...

NIMBY

Det kan bli svårt att samarbeta med markägare för att genomföra kanotleder, vandringsleder osv (NIMBY, Not In My Back Yard, dvs Gärna utveckling, men inte just här där jag bor).

Möjligheter

Generellt

Naturen

Det är viktigt att hålla landskapet öppet för att bevara kulturlandskapet och att vårda skogen för att behålla den som arena för friluftsliv.

Kommunikationer

Bättre vägar och elektronisk kommunikation ökar Skillingmarks attraktionskraft.

Bostadsort

Arbetsmarknad

Skillingmarks attraktionskraft både som second home och som turistmål öppnar för nya (typer av) arbetstillfällen. Fritidshusägare som har kommit upp i åren eller som vill ha ledigt när de är i Skillingmark kan vara beredda att köpa olika sorters tjänster; såsom inom utbyggnad, renovering, maskinhyra, vaktmästartjänster, upplevelser, aktiviteter. Besöksnäringen kan utvecklas med upplevelsepaket av olika sorter. Det går att hitta många fler exempel!

Närheten till Osloregionens arbetsmarknad ger ett större utbud av arbetsplatser med högre lönenivå än i kommuner längre från gränsen.

Skillingmarks-bornorna har en stark entreprenörsanda, men den är delvis oförlöst eller har svårt för att blomma ut. Här finns stora möjligheter till utveckling av en-/fåmansbolag inom olika branscher.

Möjligt att etablera sig

I Skillingmark finns mycket mark med exploateringsmöjligheter. Här finns detaljplanlagda tomter till salu. Marken är förhållandevis billig. Det finns nästan alltid fastigheter till salu.

Slow living

I Skillingmark är det möjligt att leva nära naturen, ekologiskt, med hög grad av självförsörjning, med låg stress-nivå. Här kan man bo med häst och/eller andra husdjur och med rejäl köksträdgård. Denna tillgång kan utvecklas och marknadsföras.

Kommuntillhörighet

Skillingmarksbornorna har en traditionell skepsis mot överheten, och den kommer till uttryck bl a i en misstro mot Eda kommun. Om man kan få till en gemensam utvecklingsplattform för invånarna i Skillingmark och Eda kommun, där man lutar på varandras goda intentioner och tillsammans arbeta för bygdens bästa, så kan man åstadkomma stora resultat.

Second homes

Nya stugområden

I Skillingmark finns det plats till att etablera nya stugområden

Arbetsmarknad

Att Skillingmark är en attraktiv plats för second homes, kan få som konsekvens att också andra övernattningsformer efterfrågas.

Kapital

Innehavare av second homes är generellt en köpstark grupp. De lägger pengar i butiken, i lokal servicesektor, hos lokala producenter. På så sätt medverkar de till att upprätthålla en servicenivå i Skillingmark.

Nya invånare

Second homes-ägare kan i ett längre perspektiv komma att välja att bosätta sig i Skillingmark t ex när barnen flyttar ut eller vid pensionering. De tillför därmed kapital, också intellektuellt, till bygden och skatteintäkter till kommunen.

Inspiration

Innehavare av second homes besitter ett intellektuellt kapital och ett nätverk utanför bygden. En aktiv involvering av dem i Skillingmarks liv och utveckling kan ge inspiration, de kan tillföra bygden input utifrån av idéer, kunskaper och kontaktnät.

I fritidshusen finns också möjligheter att rekrytera nya eldsjälar, här finner man människor som har hjärtat i Skillingmark.

Kultur och föreningsliv

Människor som har sitt andra hem i Skillingmark deltar gärna i lokala aktiviteter och kan bidra till att stärka bygdens kultur. De kan tänkas bli aktiva i lokalt föreningsliv.

Bevara kulturlandskapet

De som köper gamla hus för att använda som fritidshus håller husen i skick, vackra gamla hus renoveras och bevaras i stället för att förfalla.

Nya fritidshus kan, med god planering, bli vackra komplement som också bidrar till att upprätthålla kulturlandskapet (som genom historien inte varit statiskt, utan genomgått förändringar).

Besöksnäring

Långsiktig, balanserad exploatering

Om kommun och Skillingmarksbor tar ett fast grepp om utvecklingen och den fysiska planläggningen får de resurser som behövs för det, kan man uppnå en långsiktig, balanserad exploatering. Det kan leda till bättre fritidsmöjligheter för fastboende, för fritidsboende och för turister.

Nätverk av små entreprenörer- ett levande lokalsamhälle

Småföretagande inom besöksnäringen lämpar sig som bisyssla som komplement till annat arbete. Om de lokala entreprenörerna går samman kan de samverka om marknadsföring, kompetensutveckling osv. En välfungerande besöksnäring som drivs i huvudsak av små lokala entreprenörer kan bidra starkt till ett levande lokalsamhälle som vilar på en säkrare och stabilare ekonomisk grund. Det stärker också butiken och annan lokal service - en god spiral.

Utvecklad besöksnäring

Besöksnäringen i Skillingmark kan utvecklas med kanotleder, cykelleder (på väg och i terräng), fiske, fotografering, svampplockning osv och med aktiviteter som kan koordineras. Inte minst behöver marknadsföring och koordinering utvecklas.

Idag söker människor upplevelser för hela familjen. Skillingmark har möjlighet att utveckla aktiviteter med barnperspektiv.

Det behövs en campingplats med korttidsplatser som har fokus på barnfamiljer och med naturprofil. Men det finns också plats för mer exklusiv turism a lá ett litet, lyxigt boende där jaktlaget kan ta in: man skjuter sin tjäder som så tillagas av en gourmetkock .

Varför inte ett kloster/resort/spa, en plats man kan ta in på för att uppleva lugn och tystnad, ett nybygge med god, spektakulär arkitektur som kompletterar existerande landskap på ett spännande sätt (jfr träd-hotellet i Harads i Norrbotten eller Sea Ranch i Kalifornien http://www.greatbuildings.com/buildings/Sea_Ranch_Condominium.html).

Det finns idag en marknad för mat som är närproducerad på naturens villkor.

Gapanalys

För att finna hur utvecklingen i Skillingmark kan styras i önskad riktning gjorde vi gapanalys av Skillingmarks som bostadsort, som plats för fritidshus/second home, och som mål för besöksnäring. Vi formulerade tänkta bilder av hur Skillingmark ser ut om ca 25 år om nuvarande trender fortsätter (0-vision), vi beskrev önskade framtidsbilder och vi analyserade gapet/skillnaden mellan trend och önskesituation; vem bör göra vad för att Skillingmark ska gå mot en önskad framtid.

0-vision

Generellt

Natur- och kulturlandskap

Naturen är i stort sett intakt och oförändrad.
Punktvis slumpmässig kalavverkning har skett.
Viss förbuskning kan iakttas.

Infrastruktur

Butik och våffelkafé finns kvar, bageriet ”exporterar” till ett större omland.
Vägarna är bättre. Bredband är fullt utbyggt.

Bostadsort

Befolkning

Antalet helårsbebodda fastigheter minskar från dagens 160 till ca 110, och antalet invånare i Skillingmark går ner från 350 till ca 250. 50 fastigheter till blir då fritidshus.

Skola

Antalet barn 0 – 17 år sjunker till ca 20, och skolan läggs ned.

Arbetsmarknad

Antalet arbetsplatser ökar från dagens 20 till ca 25.

Second homes

Fastigheter

Antalet fritidshus ökar från dagens 75 till ca 150, varav ca 25 nybyggda.

Besöksnäring

LIS-områden

På en till två platser innanför LIS-områden, slumpmässigt var, kommer det att utvecklas boende och verksamheter.

Aktiviteter

Jaktturismen utvecklas
Fisketurismen utvecklas en aning
Våffelcaféet finns kvar
Småskalig ”event”-verksamhet misslyckas
Naturresurserna används av stora entreprenörer utanför Skillingmark
Fler bilturister passerar

Önskad utveckling

Generellt

Kommunikation

Bättre vägstandard, men fortfarande slingrande kulturvägar. Vägarna är dåliga bara med tanke på snabba transporter. Ur turistsynpunkt är det viktigt att vägarna är smala och krokiga. Det är ett grundläggande karaktärsdrag i trakten, som gör Skillingmark unikt.

Infrastruktur

I Skillingmark finner vi:

Livsmedelsbutik med närproducerad mat av hög kvalitet
Café/restaurang med närproducerat kött/vilt på menyn
Försäljning av ”vildmarks”-produkter, ”slow life”-/livsstilsprodukter, varor med kulturförankring i trakten
Vandrarhem med hög standard
Familjecamping
Retreat

Bredbandsförbindelserna är utmärkta i hela Skillingmark.

Vägarna är asfalterade i betydligt större grad än idag. Det är smala och vackra men bra, asfalterade vägar i triangeln Skillingmark – Koppom – Charlottenberg.

Bostadsort

Befolkning

Ca 40 nya bostäder har byggts och invånarantalet har ökat till ca 460, till stor del inflyttade norrmän. Utbyggnaden är småskalig med bevarande av Skillingmarks nuvarande karaktärsdrag. För att antalet fritidshus ska kunna öka samtidigt som dagens Skillingmarksanda bibehålls är det helt nödvändigt att också antalet fastboende ökar!

Den nya byggnationen kan gärna vända sig till speciella grupper som kan bygga utifrån Skillingmarks goda egenskaper såsom entreprenörsboende (med plats för egen verksamhet), ekoboende (med plats att odla), konstnärsboende (med ateljé/verkstad), osv.

Nya bostäder marknadsförs aktivt, det är lätt att ”hitta hem till Skillingmark”.

Arbetsplatser

Man kan räkna med en fördubbling av antalet arbetsplatser i Skillingmark, dvs ca 40. Den önskade utveckling som här skisseras ger möjligheter till fler arbetstillfällen i bygden. Samtidigt kommer många fortfarande att pendla till arbete i första hand i Norge.

Skola

Skillingmarks barn och ungdomar går i skola i Koppom och Charlottenberg. Det innebär längre resor, men också ett stabilare skolutbud med större valmöjligheter både när det gäller undervisning och kamrater. På sikt leder det till att studiemotivationen ökar och fler väljer högre utbildning.

Second homes

Fastigheter

Antalet fritidshus har ökat från dagens 75 till ca 250. Man använder sitt fritidshus en större del av året.

Besöksnäring

Nätverk av småentreprenörer

Nätverk av småentreprenörer med gemensam hemsida och god marknadsföringskompetens Våffelcaféet "front desk", se marknadsföring nedan.

Spinnhjulet är nätverkets "back office", bemannat med microentreprenör-specialist

Marknadsföring

Nätverket har en proffsig hemsida som administreras av microentreprenör-specialisten Våffelcaféet utvecklas till nätverkets "front desk" med information om attraktioner och aktiviteter, förmedling av övernattnig (campingplatser, stugor, B&B, vandrarhem, resort ...) osv

Upplevelser marknadsförs med barn-/ familjeperspektiv.

Aktiv marknadsföring i Norge (särskilt flyktingrutten och pilgrimsledens start har extra stor dragningskraft i Norge)

Kulturmiljön marknadsförs aktivt (t ex hus, broar människor, bruksmiljö ...) med kulturmiljöguide, informationsskyltar, broschyr, vandringar ...

Upplevelser

Infrastrukturen för upplevelser utvecklas både innanför natur- och kulturteman.

Väl tillrättatlagd för upplevelser som attraherar kvinnor, män och barn, såsom cykling (väg o terräng), paddling, jakt, fiske, fotografering.

Unika upplevelser utvecklas: spöken, flyktingrutten, pilgrimsledens startpunkt, stora rovdjur (lär dig spåra varg/lo/björn, kan fungera också vintertid)

Kanske det finns lust och utrymme för egen marknad / festival / galleri?

Familjecamping

på RÄTT plats, utan helårsplatser, med plats för husbilar

Vandrarhem

med hög standard; med ekologisk profil, utvidgad service och närproducerad mat i en för detta ändamål välägnad byggnad, t ex gamla skolan i Ö Hångstad.

Retreat

som byggts och drivs av kyrkliga retreatföreningen, en spännande ny byggnad öppen för församlingens medlemmar och besökare, annonserad på nätverkets hemsida

Rekommenderade åtgärder för önskad utveckling

Generellt

Involvering

A och O för en god utveckling för Skillingmark är involvering av berörda, dvs att det upprättas ett förtroendefullt samarbete mellan kommunens politiker/planerare och dess invånare.

Idén om en ny utvecklingsplan för besöksnäringen nedan kan vara starten på att bygga det förtroendet och samarbetet. Idén kan också vidgas till att gälla arbete med utvecklingsprogram för hela Skillingmark i samarbete mellan bygd och kommun.

Fastighetsutveckling -både helårsboende och fritidshus

Kommunen måste hålla i rodret tillsammans med byalaget.

Tilltänkta exploatörer måste involveras tidigt i planläggningen.

Här krävs aktiv kommunal planering med hög ambitionsnivå. mycket kompetenta planläggare, som kan sina planeringsverktyg och vet hur man får planer genomförda! Särskild uppmärksamhet bör ägnas planernas genomförandebeskrivningar.

Genomförda insatser måste marknadsföras! Det måste vara lätt att hitta hus / tomt i Skillingmark.

Kommunen har här naturligtvis en nyckelroll, men region Värmland och Länsstyrelsen är också viktiga aktörer. Enskilda initiativ måste också välkomnas och tas vara på!

Planering LIS-områden

LISområdes-tolkningen bör göras finmaskig och visas på kartor i skala 1:10.000, i Översiktsplanen.

Den måste baseras på befintlig naturvårdsstrategi, naturpärlor-broschyr och kulturmiljöprogram och en genomarbetad landskapsanalys.

LIS-områden ska läggas *i anslutning till* vackra platser, inte *på* dem.

Detta är kommunens ansvar.

Bevara kulturlandskapet

Detta framgår som krav i 3 kap plan- och bygglagen, men tillämpas sällan seriöst av myndigheter och domstolar

Planer på ny exploatering måste ta hänsyn till befintligt kulturlandskap både när det gäller var man kan bygga och vilka arkitektoniska krav man ska ställa.

En anpassning till befintligt kulturlandskap behöver inte betyda upprepning eller kopiering, man kan absolut tänka sig spännande arkitektoniska lösningar.

Landskapsvård – landskapsutveckling

Upplevelsen av Skillingmarks intima landskap är en unik och integrerad ingrediens i bygdens atraktionskraft. Därför är det nödvändigt att hitta former för att säkra vård och önskad utveckling av landskapet; natur- och kulturlandskap, skog och åkermark. All ny exploatering och byggande ska anpassas till dessa värden.

Kommunikationer

Utveckling av vägnätet bör ta utgångspunkt i trekanten Skillingmark – Koppom – Charlottenberg. Här har kommunen ett ansvar tillsammans med regionförbund och statliga myndigheter.

Fokus bör också ligga på utveckling av allmänna kommunikationer. Med den utveckling som här utpekats ökar underlaget för dessa, men utbyggda kommunikationer är också en förutsättning för utvecklingen som sådan.

Nätverk

Det finns idag ett starkt och väl fungerande organisationsliv i Skillingmark. Det måste upprätthållas och vidareutvecklas. De samlade resurserna hos de som bor eller tillbringar en avsevärd del av sin tid i Skillingmark är sammantaget mycket stora. Alla möjligheter för att få frigjort dessa resurser måste tas i bruk. Kan man tänka nytt för att skapa nya arenor och fora för engagemang? Hemvändardag som också diskuterar bygdens framtid? Andra liknande ”events”? Aktivt mobilisera människor med mer eller mindre stark anknytning till bygden?

Entusiast med kapital

Tänk om byalag och kommun med gemensamma krafter kan inventera sina resurser och finna en entusiast med mycket kapital (eller med kontakter i kretsar med mycket kapital) och ett hjärta som klappar för Skillingmark; en bygdens son eller dotterdotter, en besökare utifrån som funnit sitt paradiset, och som vill satsa på en spännande utveckling i Skillingmark! Sök efter sådana!

Bostadsort

Stöd till enskilda idéer

Den starka entreprenörsandan i Skillingmark bör backas upp aktivt. Enskilda personer med idéer som kan leda till nya småföretag ska lätt hitta fram till hjälp med marknadsföring, etablering av distansarbetsplatser osv. Kommunen är här en viktig aktör tillsammans med länsstyrelse och region Värmland. Se också idéerna om aktiebolag under besöksnäring nedan.

Eldsjälar

Skillingmark står och faller med sina eldsjälar! Kommun och byalag måste ge dem allt de stöd de behöver och förtjänar, här får man mycket utveckling för varje insatt krona! Man måste fortsätta att vara öppen och välkomnande för nya initiativtagare, och också aktivt söka efter dem. Kanske finns de bland sommargäster, bland besökare på våffelcaféet, bland dem som vill etablera sig i bygden ...

Second homes

Nybyggnad

Man bör finna ett antal lämpliga platser för nya grupper av hus, kanske 4 – 5 klungor med 25 – 30 fritidshus i varje, både för självbyggare och gruppexploatering. Börja med att testa på någon/några plats/er.

Besöksnäring

Steg 1: Utvecklingsplan/-program

Bygden och kommunen formulerar en gemensam framtidsbild, baserad på en småskalig utveckling av besöksnäringen. Målsättningen är att bygga en tillitsfull relation mellan bygden och kommunen.

Detta kan byalaget ta initiativ till nu!

Steg 2: Nätverk - AB Skillingmark

Skillingmarks entreprenörer och kommunen bildar ett gemensamt aktiebolag, där entreprenörer äger en aktie var som tillsammans utgör 51% av aktierna, kommunen äger 49%. Aktiebolaget skall innehålla det som under SWOT-analys, möjligheter, besöksnäring” kallas för nätverk; dvs marknadsföring, kompetensutveckling, koordinering. Aktiebolaget skall bemannas av en microentreprenör-expert, som också kan administrera bolagets strategiska utvecklingsfrågor, ha kompetens om samarbetspartners och myndighetskontakter och söka utvecklingspengar från olika huvudmän.

För beskrivning av möjlig praktisk utformning med ”front desk” och ”back office” se ”SWOT-analys, möjligheter, besöksnäring”.

Detta kan kommunens näringslivsavdelning ta initiativ till med utgångspunkt i utvecklingsplanen i punkten ovan.

Periferi i centrum – vad är det och vad kan det bli

VUB-94 studerar och kommenterar utvecklingen i Skillingmark i ett framtidsperspektiv:

VUB-94, nätverk av nordiska samhällsplanerare startade som en vidareutbildning för samhällsplanerare på Nordplan 1994, med tonvikt på de perifera regionernas utvecklingsmöjligheter i framtidens Europa. Detta var året för EU-omröstningarna. För att tränga in i periferins utmaningar bedrev vi fältstudier på Nordkalotten. Nätverket träffas årligen på seminarier i de nordiska länderna.

Skillingmark kallar sig Landet mellan Sverige och Norge. 10 mil från Oslo – 10 mil från Karlstad: periferi i nationalstatens perspektiv, med alla periferins problem, centralt i grannlandets ögon. Skillingmark är en socken i Eda kommun, som har Charlottenberg som centralort.

**På sin årliga samling 2010 önskar VUB-94 att studera och kommentera utvecklingen i Skillingmark i ett framtidsperspektiv:
Vilken utveckling är önskad, och möjlig för att gynna Skillingmarksbor, turister och besökare.**

Idag etableras hyttefelt när markägare och exploatörer tar initiativ, fastighetspriserna är anmärkningsvärt höga, dvs möjligheterna för utveckling ligger där. Men hur ska den se ut? Om inte invånare, kommun och regionala myndigheter formulerar och genomför sina planer, så kommer utvecklingen att styras av andra med visioner och resurser

Torsdag 2 september		
Skillingmark, Spinnhjulet, Skillingsfors		
17.00	Middag , soppa	
	Välkommen till bygden	Kurt Emtman , Byalaget Mats Olsson , Hembygdsför.
Fredag 3 september		
Charlottenberg, Kommunkontoret		
	Planer och visioner	
9.30	Vad vill kommunen Kommunen är mitt i processen med ny Översiktsplan. Vi får höra om centrala problemställningar i arbetet, med fokus på Skillingmark	Hanna Gärdeklint Stefan Johannesen Eda Kommun
11.00	Värmlands vision Hur ser Värmland ut från Stockholm/från Oslo, och hur vill Värmland se ut	Ann Otto Strateg planering/ omvärldsanalytiker Region Värmland
12.00	Lunch , Thon hotel i det nya köpcentret	Eda kommun
13.00	Vad vill invånarna	Kurt Emtman , Byalaget
14.00	Norges betydelse för väst-Sverige Vad vet forskarna Hur ser pendlingsmönstrena ut	Sune Berger professor. emeritus CERUT, Centrum för regional utveckling, Karlstad univ

Busstur till Arvika		
16.00	Rackstadmuséet visning	Per-Inge Fridlund museets förste intendent
18.00	Tillbaka till inkvartering	
19.00	Middag i Gapahuken, Vikene	
Lördag 4 september		
Skillingmark, hembygdsgården		
Workshop Detaljprogram, se nedan		
9.30	Swot-analys av utvecklingslinjer m fikapaus	Ewa E
12.00	Lunch, Matiga baguetter	
13.00	Gruppvis försjupning, gap-analys m fikapaus	Ewa E
16.30	avslutas works-shopen	
19.00	Festmiddag , värmländska specialiteter, Spinnhjulet	
22.00	Spökafton på Hembygdsgården Skillingmarks hembygdsgård är ett av de hus i Sverige där flest har upplevt spöken.	
Söndag 5 september		
Skillingmark, Hembygdsgården		
10.00	Årsmöte	Kaffe o bulle

PROGRAM WORKSHOP 3 SEPTEMBER

Mål för dagen

VUB.94 är en samling nordiska samhällsplanerare som tillsammans har en bred akademisk bakgrund och lång yrkeserfarenhet. Tillsammans utgör vi en omfattande kompetens.

Med denna workshop önskar vi ta i bruk denna samlade kompetens på en gemensam uppgift för att finna lösningar som inte hade kunnat uppstå om vi hade tagit oss an uppgiften var och en för sig. Målsättningen med den övningen är att vi var och en ska bredda vårt tänkande genom att vi drar nytta av varandras kompetens.

Men samtidigt vill vi att vårt arbete under dagen ska ge ett konkret resultat; att vi ska kunna formulera kloka och användbara idéer för en god utveckling för Skillingmark

Plan

Skillingmark är en socken som ligger 10 korta mil från Oslo och 40 långa mil från Stockholm

Arbetet föreslås ta sin utgångspunkt i tre perspektiv

- Helårsboende
- Fritidshusboende
- Besöksnäring

Det är perspektiv som kan antas vara hörnstenar i en utveckling av Skillingmark, och de ger sig uttryck i landskapet och den fysiska planläggningen. Det är samtidigt teman som är aktuella för många av oss i vårt dagliga arbete, och därmed kan erfarenheter från work-shopen bli till konkret nytta för oss i våra yrkesroller.

Workshopen tar för sig att, med utgångspunkt i dessa tre perspektiv, se på Skillingmarks möjligheter i ett 25-årsperspektiv, och konkretisera vilka åtgärder / aktörer som är viktigast för att en önskad utveckling ska komma till stånd.

Mellan dessa teman finns spänningsfält. Några enkla exempel:

- ”Villaområden” för pendlare Osloarbetande hotar det ”genuina” Skillingmark, som är underlag för turism
- Om helårshus blir fritidshus försvinner underlag för skola, butik ...
- ”Rika” Oslobor som gör om helårshus till fritidshus pressar upp huspriserna; ungdomen har inte råd att bo kvar
- Turistande jägare/fiskare tar maten från bofasta
- Organiserad turism kan hota allemansrätten, lägga beslag på hävdvunna badplatser ...
- ...

Work-shopen måste fånga också denna typ av utmaningar.

9.30 – 12.00 Plenum

9.30 Kort oppsummering av gårdagen. Evt avklaringer

10.00 3 Café-bord som tar utgangspunkt i var sitt perspektiv (helårsboende, fritidshusboende, besøksnäring)

SWOT-analyser

- Var ligger Skillingmarks fördelar
- Vilka är nackdelarna
- Hot
- Möjligheter

Deltagarna byter bord var 30. minut. På så sätt kommer alla att få analysa med utgangspunkt i de tre perspektiven, och vi har goda muligheter att fånga upp spänningar mellan perspektiven.

En ”bordvärd” sitter kvar under hela seansen, och sikrar kontinuitet och att vi håller oss till oppgiften.

11.30 Plenum Oppsummering av bord-värd:

De viktigaste hoten o muligheterna som har kommet opp vid varje bord.

12.00 Lunch

13.00 – 16.30 Grupper

13.00 Tre grupper: helårsboende, fritidshusboende, korttidsturism. Deltagarna väljer fritt grupp utifrån hvilket tema de ønsker fördjupa. Förmiddagens ”bord-värd” følger sitt tema og dokumenterer under eftermiddagen.

GAP-analyse av temat

- Hur ser Skillinmark ut om 25 år om inget görs og ”utvecklingen” går av sig selv
- Hur ser ett idealt Skillinmark ut om 25 år
- Vad er viktigast att göra for å styre mot ønsket utvikling?
- Vem ska göra vad?

15.30 Plenum Oppsummering av bordvärd:

De viktigaste tiltakene for å nå ønsket utvikling.